

krasno vreme, in hladna sapica je pospeševala našo vožnjo. Velikonočni prazniki so prešli kakor drugi, ne da bi vedeli zanje. Veliki petek nas je nekoliko spominjal Velike noči, zakaj ta dan nismo trobili nobenih znamenj, in tudi ura ni bila. Prav ta dan smo se peljali mimo otoka White, vzhodno od Nove Zelandije, v zalivu Tourange. Otok nima nikake vegetacije; pokrit je z ognjeniškim kamenjem in žveplom. Ker smo se peljali mimo njega ponoči, videli nismo drugega nego velik parni oblak, razsvetljen od goreče tvarine. Na Veliko soboto zvečer ob 10. uri smo se usidrali v prekopu Rangitoto, takó imenovanem po ugaslem ognjeniku, drugo jutro pa smo se pripeljali v pristanišče mesta Aucklanda, kjer smo se usidrali blizu angleške eskadre, katero smo videli že v Hobartu. (Dalje prihodnjič.)

Pavel Knobelj, slovenski pisatelj in skladatelj.¹⁾

Predavanje v slovanski čitalnici v Trstu dné 23. malega travna 1892. leta.

Spisal Gr. Jereb.

bčina Orehek²⁾ se razprostira na južnovzhodni strani silovitega Nanosa, od katerega je do nje poldrugo uro hodá. Stopivšemu na Goli vrh poleg vasi Orehek, odpre se ti vsa krasna in znamenita pivška ravan.

Na južnozpadni plati se ti kaže ponosni Nanos, dočim vidiš na nasprotni strani med drugim visokim gorovjem mogočni Snežnik. Dobro uro proti severo-vzhodu ugledaš Postojino in Sovič, in na njega desnici dviga svojo zaraslo glavo Javornik. Po ravnini pa namaka Pivka s svojimi pritoki poljá in travnike. Vas Orehek ima 71 hiš in 350 stanovalcev, pripada hrenoviški župi, toda ima svojega duhovnika.

Znano ni, kdaj je bila zidana cerkev, a gotovo je prastara, ker je zidana nekoliko v gotskem zlogu. Cerkev je bila nekđaj last graščine barona Rossettija, čegar rod še sedaj živi v Trstu in na Laškem.

¹⁾ Gradivo je iz ostaline pokojnega L. Žvaba.

Pis.

²⁾ Postojinsko okrajno glavarstvo. Zemljepisni in zgodovinski opis. Spisali in izdali učitelji v okrajih. V Postojini. Založil in tiskal R. Šeber. 1889. stran 41

Valvasor ne pripoveduje ničesar o graščini. Šole v denšnjem zmislu ni bilo v Orehku do leta 1871. Zató pa je poučeval duhovnik prostovoljno nekaj otrok v osnovnih naukih, nekaj pa jih je hodilo v postojinsko šolo.

Tukaj v Orehku se je porodil P a v e l K n o b e l j, in sicer istega leta, v katerem je izdal otec Marko Pohlin prvo svoje književno delo, svojo »Abecediko«, kakor jo imenuje sam. Oba imata v slovenski književni zgodovini jednako usodo, to namreč, da poznamo bolje njiju senčno negoli njiju svetlo stran. Vas Orehek je pripadala do nedavnega časa hrenoviški župi, zató so nosili krščevat oreško deco v Hrenovice, kjer je bil krščen tudi naš Pavel Knobelj. — V hrenoviški krstni knjigi je vpisan takó-le: »Paulus filius legitimus Josephi Knobell et Catherinae jugalium natus et baptizatus die 24. Januarii 1765 in Orehek.« Matere niso zapisali po ródnem príimku, in tudi hišna številka ni zabeležena, takó da se danes lahko ponaša vsa vas Orehek s svojim Pavlom Knobljem, ako se ji zdí potrebno in koristno.

O Knobljevi mladosti nimamo podrobnejših podatkov. To je pač lahko umevno. Živel je takó, kakor živé še dandanes kmetski páglavci. Osnovne nauke si je bržkone prisvojil pod vodstvom tedanjega oreškega duhovnika; kar pa mu ni dala zasebna šola, to si je prisvojil sam s svojim bistrim razumom in po vztrajnosti.

Zató se nam nikakor ne zdí čudno, ako vidimo sedemindvajsetletnega mladeniča Pavla Knoblja učitelja v postojinski¹⁾ osnovni šoli. Rečenega trga šolska kronika namreč pravi, da je učiteljeval tam od 1792.—1795. leta. Mladega Knoblja je gnala zvedavost dalje, in za francoske vlade na Slovenskem se je preselil iz Postojine v starodavno mesto Kranj.

Knobelj je živel v Kranji 13 let. Tu ni učil le dece v šoli, ni samó orgljal v cerkvi, ampak zlagal je in izdal svoje pesmi 1801. leta. Iz Kranja se je preselil dné 5. vinotoka 1808. leta v Višnjo goro na Dolenjsko na izpraznjeno učiteljsko in orgljarsko mesto.

Leta 1815. je bilo v Postojini izpraznjeno učiteljsko mesto za drugi razred glavne šole. Med petimi prosilci je bil Knobelj četrti predložen in popisan takó-le:

Nahme, Charakter und Stand des Bittwerbers?

Paul Knobl Schullehrer.

Ueblicher Dienst oder Amt, wo und wie lange?

Trivialschullehrer, Organist und Messner zu Weichselburg in Unterkrain, seit 5. Oktober 1808.

¹⁾ Postojinsko okrajno glavarstvo str. 15.

Verwendung im letzten Dienste?

Zeugniss (F.) Sehr fleissig, treu, nüchtern und sittsam.

Erprobte Fähigkeiten? Gut. Moralisches Betragen? Beständig gut.

Anmerkung. Er nennet sich ein Landeskind. Hat kein kunstverständiges Zeugniss über gründlichen Besitz des Orgelspiels. Scheint unbeständig zu seyn, da er in einigen Jahren zu Adelsberg, Laas,¹⁾ und Weichselburg²⁾ gewesen ist, nach Igg zu kommen trachtete und nun wieder nach Adelsberg überwandern will. Triest, am 8. November 1815.*

Tako so popisali Knoblja njega predstojniki, in pristavljena opomnja »Hat kein kunstverständiges Zeugniss über gründlichen Besitz des Orgelspiels« je tudi zakrivila, da je ostal še nekaj časa v Višnji gori. Na svojo prošnjo za postojinsko službo pa dolgo ni dobil nikakega odloka. Zato se je obrnil pismeno dne 6. ržénega cvéta 1817. leta na vladikovinski konzistorij tržaški s to-le prošnjo: »Hochwürdigstes Consistorium zu Triest! Der Unterzeichnete war im Oktober 1815 um den Lehrersdienst zu Adelsberg eingekommen, und hat auf seine Einlage weder einen Bescheid, noch die dem Gesuche beygelegten Dienstzeugnisse zurück erhalten. Er wendete sich wegen der Zeugnisse an das hohe k. k. Laybacher Gubernium, und wurde dahin verbeschieden. Bemeldtes Gesuch sammt Beylagen sey von dort mit Verordnung vom 22. December 1815 Zahl 13.474 und expedirt am 2. Jänner 1816 an das Triester Consistorium zur Verbescheidung eingeschickt worden.

Er bittet daher, das Hochwürdigste Consistorium geruhe ihm die bemeldten Zeugnisse, falls sie noch dort erliegen, durch Ueberbringern dieses versiegelt zu übermachen; sollten sie aber bereits an irgend eine Stelle abgesendet worden seyn, ihm gefälligst anzudeuten, wo er dieselben zu suchen habe.

Weichselburg, am 6ten Juny 1817.

Paul Knobl s. r.

Schullehrer.*

¹⁾ Tu je poročevalčeva pomota. Stati bi moralo Kraiburg, zakaj Knobelj je šel iz Postojine v Kranj, in nobeno poročilo ne govori, da bi bil kdaj v Loži (Laas). Možno, da je prosil ondotne službe, kar je poročevalcu ostalo v spominu, toda dobil je ni, kakor ni dobil drugič postojinske službe, ko mu je šinilo v glavo, da bi se zopet vrnil iz Višnje gore v Postojino.

²⁾ »Und Weichselburg gewesen ist.« — To je tudi popolnoma napačno. Da je Knobelj prav ta čas bival v Višnji gori, prosèč drugič postojinske službe, vidi se iz dopisov z vladikovinskim ordinarijatom tržaškim, ki so nastali vzpričo tega, ker ni dobil Knobelj na svojo prošnjo dolgo nobenega odloka.

Vladikovinski ordinarijat mu je odgovoril to-le: »An den Herrn Paul Knobl, Schullehrer in Weichselburg. — Demselben wird auf sein Gesuch vom 6. d. M. erwiedert: Dass die verlangten Actenstücke bereits am 5. Jänner v. J. dem damahligen Schuldistrictsaufseher und Pfarrer zu Adelsberg Herrn Andreas Magaina zur Rückstellung übermacht worden sind; wo dieselben noch erliegen sollen, oder von dem gedachten Pfarrer dem Dechante zu Hrenoviz Herrn Jakob Rositsch (?) übergeben sein dürften. Daher sie an einem oder dem andern Orte nachzusuchen wären.

Triest, am 13ten Juny 1817.

Ex offo Ordinariatus.

Novack m. p.◄

Znano nam ni, je li Knobelj dobil svoja službena izpričevala ali ne, med njega ostalino vsaj jih ni. Po devetih letih je šel iz Višnje gore in se napotil pod konec leta 1817. v Ribnico. Vender je tudi ondu ostal samó štiri leta.

Od leta 1821.—1826. nimamo nikakih zanesljivih podatkov, kje je služboval. Obrnil sem se na različne gospode zaradi potrebnih podatkov o Knoblji, toda brez uspeha. Zató nas pa dôkaj odškoduje njega književna ostalina, ki se je našla v tomajskem šolskem arhivu na Krasu.

Med to ostalino je vložni šolski zapisnik, velika kôpa raznih šolskih poročil v konceptu, pisanih s Knobljevo roko, in napósled, kar je najvažneje, Knobljevih cerkvenih pesmij rokopis in jedna latinska »Missa simplex«. O tem rokopisu se do sedaj niti slutilo ni. Umeje se, da ž njim naša književnost ne pridobí Bog vé kaj, vender pa je zanimljivo poznati možá tudi od te strani, zlasti ker je nekaterim pesmim ob robu postavljen tudi napev.

Iz rečenega šolskega vložnega zapisnika vidimo, da je Knobelj učil kraško mladino od 1827. leta do svoje smrti. Semkaj naj postavim važnejše podatke iz Knobljevega šolskega življenja v Tomaji. Knobljev dekret za tomajsko službo je z dné 18. vélikega travna 1827. leta. Takó je sam vpisal v vložni zapisnik.

Krajno šolsko nadzorstvo sežansko mu je očitalo mnogo šolskih nedostatkov. Zoper ta očitanja se je branil takó-le:

»Hochwürdigstes Bischöfliches Consistorium!

Auf die dem Gefertigten durch die hochwürdige k. k. Schul-districts-Aufsicht zugekommene Erinnerung des Hochwürdigsten Bischöflichen Consistoriums ddo. 14. August, Zahl 2335, Empfang 10. September 1828, das löbliche k. k. Bezirkskommissariat

Sesana habe ihn angeklagt, er lasse sich Dienstesnachlässigkeiten zu Schulden kommen, wagt derselbe zu seiner Rechtfertigung Folgendes vorzubringen:

1. Die von dem abseitigen Schulorte Tomaj über eine Stunde weit entfernte Bezirksobrigkeit hat keine Gelegenheit unmittelbare Beobachtungen über die Handlungen des Lehrers zu machen; und wäre sie diess im Stande, so kann der Gefertigte nicht zweifeln, dass ihm dieselbe die nämliche Gerechtigkeit widerfahren lassen würde, welche ihm in dem anschließigen Zeugnisse von dem Herrn Ortspfarrer, Katecheten, Ortsschulaufseher, Oberrichter und den Gemeindevorstehern als Augenzeugen seiner Handlungen zu Theil wird. Durch dieses Zeugniß allein zerfällt die Anklage in Nichts; jedoch wird ferner bemerkt:

2. Durch eine Exequirung wegen Beystellung des Brennholzes zur Beheizung der Schulstube, und durch die Zurechtweisungen und Bestrafungen wegen Vernachlässigung des Schulbesuches wurden die Gemüther einiger Gemeindeinsassen über den hierbey ganz schuldlosen Lehrer so sehr erbittert, dass sie ihn nicht nur mit allerley Schimpfworten überhäuftten und bei der Kollektur empfindlich beeinträchtigten; sondern auch das Ausbleiben ihrer Kinder mit erdichteten Klagen gegen denselben zu beschönigen suchten. Daher also hat diese Anklage ihren Ursprung.

3. Bald nach seinem Dienstesantritte hat der Gefertigte zu seinem grossen Leidwesen bemerkt, dass die hierortige Schule sehr unordentlich besucht wird; dass viele Kinder auf jede Bestrafung ausbleiben, und keine Neigung zum Unterrichte zeigen; und dass wenige davon mit den nothwendigen Büchern und Schreibmaterialien versehen werden. Hieraus musste er schliessen, dass der Erfolg den Bemühungen des Lehrers gar nicht entsprechen könne. Er war hierauf äusserst bemüht, diese Hindernisse mit Beihilfe des Herrn Pfarrers zu heben, weil aber dieses nicht fruchtete, so hat er den misslichen Zustand dieser Schule unter 18. July 1827 der hochwürdigen k. k. Schuldistrikts-Aufsicht schriftlich angezeigt und in allen Prüfungs-Programmen erwähnt; dadurch also die vorgesetzten Stellen zu Anordnungen bewogen, welche doch zum Theil das Wohl der Schule beförderten.

Uebrigens wird dahier um die Kinder in entfernten Ortschaften auf die Schulstunde zu mahnen, immer eine ganze Stunde vor der Schulzeit geläutet und der Gefertigte erscheint am wenigsten eine halbe, meist aber eine ganze Stunde vor der Schulzeit in der Schule. Und bey allem dem wird sein überall behaupteter Ruf eines geschickten und unermüdeten Lehrers beschwichtigt.

Er bittet daher, das Hochwürdigste Bischöfliche Consistorium geruhe diesen auf seinen Charakter unverdient geworfenen Flecken zu löschen, und den Gefertigten als vollkommen gerechtfertiget anzusehen.

Tomaj am 14ten September 1828.

Paul Knobl s. r.

pr. Lehrer. «

Tù vidimo, kakó Pavel Knobelj jako spretno zagovarja svojo učiteljsko čast in svoje dolžnosti. —

Vladikovinski konzistorij tržaški je zahteval z dopisom z dné 7. vélikega srpana 1828. leta poročilo o šolski knjižnici tomajski. Knobelj je odgovoril, da ni nikake knjižnice, da pa ima on sam vse za šolo potrebne knjige in še te-le: **Verzeichniss** der eigenthümlichen Bücher des Trivialschullehrers zu Tomaj. Nebst den für die Trivialschulen vorgeschriebenen Lehrbüchern benützt der Gefertigte dermahl nur:

1. Den politischen Schulkodex vom Jahre 1817.
2. Peutel's Methodenbuch vom Jahre 1825.
3. Adelung's kleines deutsches Wörterbuch 1788.
4. Kopitar's Slavische Grammatik 1808.
5. Meidinger's italienische Grammatik 1815.
6. Meidinger's französische Grammatik 1811.
7. Meidinger's Deutsch-französisches und französisch-deutsches Wörterbuch in 2 Bänden.
8. Castelli's Deutsch-italienisches und italienisch-deutsches Wörterbuch 1730.

Uebrigens besitzt er zum Betriebe des Lehrfaches:

- a) Ein eigenes Manuscript enthaltend 600 homonyme Uibungssätze in alphabetischer Ordnung zum Behufe des Diktandoschreibens über die Regeln der Sprachlehre und Orthographie.
- b) Ein eigenes Manuscript enthaltend alle für die 4 Normalklassen vorgeschriebenen Rechnungsarten in gleich und ungleich benannten Zahlen, dann alle Bruchrechnungen mit Einschluss des Kettensatzes und der Gesellschaftsrechnung, worin die fasslichsten Regeln, mit auf jede derselben folgenden leichten und immer schwerern Beyspielen, erscheinen.

Ersteres zusammengebracht aus Adelung, Kneith und andern Sprachlehrern; letzteres aus Königs und andern guten Rechnungsbüchern, bey Vorbereitungen auf vorzutragende Regeln.

Tomaj, am 26ten September 1828. «

Zapisnik Knobljevih knjig je za nas v marsičem jako poučen. V vsi njegovih knjižnici je samó jedna slovenska knjiga, in to je Kopitarjeva slovnica.

Pred seboj imam še mnogo uradnih spisov iz Knobljevega peresa, ali ker že do sedaj navedeni spisi dovolj označujejo Knobljev značaj in njega stanovsko poslovanje, lahko jih opustim, zlasti zató, ker nam ne povedó ničesar novega.

Pripomnim naj še to, da se je dvainšestdesetletni mož drugič oženil dné 20. ržénega cveta 1827. leta s petindvajsetletnim dekletom Marijo Vovkovo, hčerjo višnjegorskega čevljarja. Že to nam kaže, da je bil Knobelj nenavadno čil in čvrst človek, ki si je na zimo svojega žitja nakopal na glavo težke zakonske skrbi. Prav to nam daje misliti, da je bilo v njega značaji nekaj tiste mladeniške poetiške nadahnjenosti, katere je toli redko dobiti pri póstarnih ljudeh.

Knobelj je bil majhen, suh, ni izgovarjal čisto in je nekoliko pogrkoval. Hitro je naredil pesem pri kosilu, pametno ali tudi smešno, zbadljivo, kakor je bil baš pri volji. Bil je imeniten orgljavaec, kakor ga je označil pokojni Anton Hrovatin, kateri je ž njim zajedno služboval v Tomaji.

Kakó je živel Knobelj s svojo lepšo zakonsko polovico, o tem viri molčé, in to nas tudi ne zanimlje. Govoré pa, da Knobelj ni živel dolgo v drugem zakonu. Iz prvega zakona je imel sina Ivana Nep., kateri je bil tudi učitelj in služboval na Primorskem, umrl v Trstu dné 21. ržénega cveta 1865. leta v 63. letu svoje dóbe kot učitelj na glavni osnovni šoli.

Tomajska mrtvaška knjiga pravi, da je Pavel Knobelj »Ludi magister et organista« umrl dné 22. vinotoka 1830. leta. Pokopal ga je župni upravitelj Anton Hrovatin,¹⁾ umrši dné 18. meseca listopada 1887. leta kot župnik in kanonik pri cerkvi Sv. Antona novega v Trstu.

¹⁾ Z Antonom Hrovatinom je bil v sorodu L. Žvab. Ta je Hrovatina večkrat posetil, mnogo ž njim občeval in nekaj časa tudi obedoval pri njem. Nekoč vpraša Hrovatin Žvaba, kaj ima sedaj v delu. Žvab odgovorí: »V mestni knjižnici sem danes iskal sledú o Pavlu Knoblji.« — »Tako! No, Knoblja sem jaz dobro poznal, saj sem ga pokopal kot bivši župni upravitelj v Tomaji.« — Kdo je bil bolj vesel nego Žvab, zaslišavši to novico! Vse, kar je védel Hrovatin povedati o Knoblji, vse si je Žvab vestno zapisal, češ, da spiše o Knoblji životopis, ki ga je vedno in vedno le odlagal. Žal, da mu je smrt prezgodaj iztrgala pero iz rok. Pis.

pri tem nimam nikakeršnih zaslug. Rad bi bil storil kaj več za takó lépo živalco, če bi bilo treba.«

Sevéda je moral Vladimir ostati pri kosilu in obetati, da skoro zopet pride. Teta ga je povabila za vselej.

Od Gvozdana izvestno ni bilo pričakovati, da bi zamujal lepih prilik. Vzroka temu nam ni treba utemeljevati širše. Stari teti se je prikupil mladi mož čimdalje bolj.

In ko je naprosil⁵ nekega lepega dné Minko za ženó, blagosloвила je radostno lépo dvojico.

Giannino pa je živel še več let zadovoljno pri svoji gospodarici. Ko se je postaral in so mu opešale močí, da mu niti mlajši mucí v v hiši niso kazali več dolžnega spoštovanja, morila ga je velika žalost. V takem razmerji mu njega strogi pojmi o části niso dopuščali, da bi živel še delj. Legel je torej in ostavil vse posvetno. Žalostna Veronika pa je dala njega zemeljske ostanke prirediti za veden spomin. Z žaganjem napažen, s steklenimi očmi in lepó zavitim repom stoji na jedni tetinih omár in dela, kar je prej delal — počiva, on, vseh mucev muc, »signor Giannino!«

Pavel Knobelj, slovenski pisatelj in skladatelj.

Predavanje v slovanski čitalnici v Trstu dné 23. malega travna 1892. leta.

Spisal Gr. Jereb.

(Dalje.)

II.

Knobljeve posvetne pesmi.

Naslov Knobljevim posvetnim pesmim je: »Shtiri pare | kratkozháfni | Novih Pesmi | od Paula Knobelná fkovane, | Inu Krainzam sa spomin dane. (Nató so navêdeni naslovi vseh osem pesmij, katere obseza ta zbirka.) | Pervizh vun dane. | V' Kraini, | per Ignaz Kremshari 1801.« | [8. 40 strani]. Po tem naslovu sodêč, utegnili bi misliti, da so bile te pesmi natisnjene v Kranji, kar je pa nemóžno, že zaradi tega, ker ni bilo v Kranji nikdar tiskarne. Vémo, da je Knobelj trinajst let učiteljeval v Kranji

torej je sevéda imel pôsla pri knjigovezih in trgovcih s popirjem ter imel dovòlj prilike, da se je seznanil s poznejšim založnikom svojega proizvoda, z Ignacijem Kremžarjem. Pri Kremžarji v Kranji je izšla še nekova druga knjiga, namreč: »Ena lepa lubesniva inu brania vredna historia od te po nadoushnu ven isgnane svete Grafnie Genofefe is tega mesta Pfalz, je is nemshkiga na krajnski jesik preobernena V' Krainju per Ign. Kremshari s. a. 8. 79 stranij«. ¹⁾ Izvod nima za-beleženega ni prelagatelja ni tiskovne létnice. Založba in natisek te knjižice pripada prav óni dôbi, ko sta živela v Kranji Knobelj in založnik njega pesmij Ignacij Kremžar. Ako pomislimo, da v Kranji za Knoblja ni bilo nobenega drugega pisatelja slovenskega razven Knoblja, umeje se lahko, da zapišemo ta prevod tudi na Knobljev račun. Za to imamo tem več razloga, ker je med Knobljevimi pesmimi na 9. stráni tudi pesem, preložena iz nemščine. Rečena »historia« se je ljudstvu toli prikupila, da je bila leta 1818. natisnjena nje druga izdaja. Možno tudi, da je bila ta »historia« natisnjena pred Knobljevimi pesmimi; vsekakor je uprav izredni uspeh »historie« vzpodbudil prelagatelja in založnika. To nam je dokaz, da je bil Kremžar le založnik obeh knjižic, tiskovni kraj pa je pri obeh izpuščen. Okolo leta 1820. se je Ignacij Kremžar preselil v Ljubljano in tù založil »Litanije od vsih Svetnikov ino matere boshje s' navadnim molitvam predpoldanje ino popoldanje Slushbe boshje. V' Ljubljani per Nazetu Kremsharju 1820. 12.« ²⁾

V »Lj. Zvonu« I. str. 643. misli L—k (Levstik), da je létnica v Knobljevih pesmih nalašč napak zapisana. Ne umejem, kaj bi bilo dovédlo Knoblja do tega, kar misli L—k, saj je bil v Kranji učitelj do dné 5. vinotoka 1808. leta. In dasi prof. Ivan Anton Zupančič trdi, da so te pesmi izšle 1803. leta, vendar je to takisto malo verjetno kakor trditev, da je tiskovno mesto izmišljeno. Stvar je torej ta, da je bila knjižica natisnjena v Ljubljani, založnik pa ji je bil Ig. Kremžar, knjigovez in trgovec s popirjem v Kranji; tiskovno mesto pa je, kot sámó ob sebi umevno, izpuščno.

Knobljeve pesmi so provzročile med slovenskim svetom mnogo hrupa, zaničljivih in zbadljivih, toda resničnih opazek. Prvi jih je obsodil Vodník z znanim svojim epigramom, zapisanim na drugo stran prve platnice njega izvoda, in njega obsodba je bila odločilna za Knobljevo poznejše pesniško delovanje. Znano nam je, da je živel Knobelj še najst let po Vodníkovi smrti († 8./I. 1819. l.), toda dal ni več tiskati nobenih posvetnih pesmij. Bržkone je zvédel o Vodníkovi obsodbi, zakaj sicer

¹⁾ Šafařík, *Gesch. d. südsl. Lit.* I. 130; *Marn: Jezičnik* 1884, str. 77.

²⁾ Šafařík str. 146.

je težko verjeti, da bi bil umolknil. Knobelj je vsekakor mislil na drugo izdajo svojih »Novih Pesmij«, sicer bi bil pristavek na naslovni strani »pervizh vun dane« brez zmisla.

Iz zapisnika Knobljevih knjig vémo, da ni imel nobene slovenske knjige, razven Kopitarjeve slovnice, ta pa je izšla osem let pozneje nego njega pesmi. Zató je bil prisiljen pisati takó, kakor je govorilo ljudstvo okolo leta 1800. Za vzgled naj postavim semkaj nekatere odstavke pesmi:

T a s b o s h a n i B o g a t e z. ¹⁾

Is nemflhkiga prekovana inu pogladena.

1.

Kai hozhem vbog pivzhek sazhet
Vse moje fim sapravit,
Noben mi nozhe vezh verjet,
Nizh nimam deb sastavil.
Trofhta nei same vezh na fveit,
Sdei vidim de bom mogel vmret,
Oje, je, oje meni!

2.

Hifha, nive jen travniki,
Tu vse je vshe prodanu;
Neifim ked drug nemarniki,
Sim vse dobru ohranil;
Barmblagu fim vse sapil
Slatu prijateljzam sleilil.
Oje, je, oje meni!

3.

Moj gvantje fo sastavleni
Moja freberna vura,
Ja fhodelni fo spravleni
Zel' od klobuka shura;
Tu vse klobuku vdertu je
Moja roka ne fezhe kje.
Oje, je, oje meni!

ó.

Nei fe obernem fem al kje
Vfaktëri me vshe terjë,
Zhe bol pravim: bom plazhal vshe
Noben mi vezh ne vërje,
Nei bo kramar ali ofhtir
Palzo mi permerje vfaktir.
Oje, je, oje meni!

Pesem ima vsega skupaj dvanajst odstavkov, toda za poskušnjo bodi teh dovolj, saj vidimo, da je tešča proza v verzih.

Pripomniti nam je v obče o Knobljevih pesmih, da je to, kar se govori po krčmah in v veselih družbah, spravljal v vezano besedo, katera ponajveč nikakor ne ustreza estetskemu ukusu. Jedino pri »Novi krami« je prekoračil ozko svoje obzorje. Vender kdo tudi bi med najnižjimi slojevi človeške družbe dobil mnogo estetske izobraženosti? Iz Knobljevih pesmij spoznavamo nazore učitelja-samouka; ako nam ti nazori, vlti v šaljivo, dovtipno in zbadljivo pesem, dandanes ne prijajo, to je do cela umevno, zakaj od leta 1801. do danes so se estetski pojmi tudi pri nas zeló očistili. In prav s temi estetskimi nazori se je boril mnogo tudi Vodnik sam. Celó v naših dneh se marsikdo spotika o nekaterih njegovih pesmih, ponarejenih po národnih motivih ali po národnih pesmih. Toda Vodnik nam je bil končno vodnik-pesnik, Knobelj pa je ostal Knobelj. Vodniku je bil estetski učitelj temeljito izobraženi Žiga Zois, Knobelj ni imel nikogar.

¹⁾ Knobljeve pesmi stran 9. in dalje.

Ne omenjam tega, da bi kratil Vodniku grenko zasluženno pesniško slavo, Bog ne daj, nego to navajam zató, da nam je lože umeti Knobljeve estetske in tehniške nedostatke. Res da nimajo pesniške veljave, ali od kod neki, saj so tudi tedanji avstrijski nemški pesniki le pesniki zadnje moke! — Za poskušnjo naj postavim sémkaj še Knobljevo pesem o »Novi krami«.

Nova krama.¹⁾

1. Pejte vfi v' mojo fhtazuno Jeft ymam Vfih fort frifhno kramo zhudno, Vfe prodam : Nove bukve, nove navke Zhudno proftoft, tefhke davke Tamni dan. 2. Novo kmetovfko gofpodo Nemfko fmet, Frifhno, kiflo, guilo vodo, Pezhen léd, Kmetfko fukno, fvitle knofe Nove oshenjene fhkofe, Kebrov med, 5. Tamne zerkve, fvitle kèhe Zhudno smef, Nove fhule, nove grehe, Novi plèf, Mlade novih fort bolnike Nage mefene fvetnike Zherviv lèf, 6. Spite zhervive jinake, Nov ofhtir, Tud gobove korennake Gnil papir, Gnile plesnive Divize Sladke bodezhe pravize Nov brevír, 7. Zherne fhtumfe jen erdežhe Bel lopar, Hlazhe, kitle vkup vifèzhe Bosty dnar, Krokarje jen golobize, Krajzerje inu petize Vfe na par,	9. Nove pefmi, gofle, loke, Vtífene, Shenitve bres vfe poroke, Vmislene, Nove vère jen bogove Nevideozhe rogove S' zhiflane, 10. Kmet, gradnik, Gofpód s' roshizhi Tamni fhpať, Kitle k' fo pod nym' hudizhi, Kratki zhať, Brumne pofhtene fliparje, Nove kape, fovfh denarje, Sviti glať, 11. Voifke Púfhe, fable, fhtuke, Pulfer terd, Granadirje jen ajduke V' lufti vert, Pofhpegavze, isdajavze Sapelavze, prodajavze, Ptujó smert, 14. Lepe jabuke, pa gnile Novi fad, Shebze, poftuhe, kobile, Slepi gád, Bele grintave baroke, Torto s' krumpirjove moke, Pofhten tat. 16. Tulk je fhe vezh forta krame Kdur bo vsel Ta bo vfelej fmiflil namè, Inu bo vesel, Bom dal dober kup na vèro Dobro vago, dobro mèro Vfe na leu.

¹⁾ Knobljeve pesmi stran 23. in dalje.

Ta je jedna Knobljevih pesmij, katera se je ponárodila. Učitelj Frančišek Praprotnik jo je zapisal iz národnih ust, kakor jo pojó v škalski dolini na Štajerskem, urednik pa jo je objavil s pečatom národne pesmi.¹⁾ Pri Knobljevi pesmi je šestnajst sedmerovrstnih odstavkov. Praprotnikov zapisek jih ima samó dvanajst. Izgubili so se četrti, šesti, deseti in trinajsti odstavek. Dejanski ni to nikakor národna pesem, v tem zmyslu namreč, da bi jo bil zložil neznan národný pevec, recimo slovenski rapsod, ali da bi izražala národný obyčaj ali národný čustvo. Pač pa vidimo v nji parodijo naukov francoskih enciklopedistov in prevratnikov, katere nauke je, kakor vidimo, Knobelj prav dobro poznal. Preprostemu neukemu národnému pevcu je že snov pesmi povsem tuja, in prav zató bi ne mogli imenovati te pesmi národne, najsi bi ne poznali Knobljevega izvornika. Nasprotno se národný pevec kaže vsega drugačnega, nežnega, da se prava národna pesem človeku takoj omili. Omenim naj le pesmi:

»Davi je pa slanica padla
Na zelene travnike,
Je vso travco pomorila
In vse žlahtne rožice.« i. t. d.

Ta je toli nežna in rahločutna, da se čudom čudimo, kakó lepó je národný pevec izrazil čustvo svoje. In morda je le-tá pesem jedna najlepših, kar je naših národnih.

Knobelj se nam v navedeni pesmi kaže vsega drugačnega, kakor smo videli.

Vender je védel tudi on prav dobro, kakova bodi snov pesmi, da se ljudstvu prikupi, ali drugače rečeno, da je národný pesmi vsaj podobna po snovi. V tem pogledu tedaj bi tudi lahko Knoblja imenovali slovenskega rapsoda. In to trditev podpira Knobelj sam; pri pesmi »Jamranje enga saftarenga inu saerjavenga deklizha« je pripomnil:

»Le to pešem, ako sim jo ravnu pred vezh létmi skoval, jo satu v mef denem, kir jo je veliku nyh radu imelu.« Iz te opomnje pa je razvidno, da je zlagal Knobelj pesmi že prav mlad in jih trosil med ljúdi. Knoblju je bilo 36 let, ko je izdal svoje pesmi, in če pravi: »ako sim jo ravnu pred vezh létmi skoval«, tedaj si vsaj lahko mislimo pet ali deset let. Da vidimo, kakó slóve ta pesem, imej besedo Knobelj:

¹⁾ »Zora«, 1875. str. 23.

Jamranje enga saftarenga inu saerjavenga deklizha.¹⁾

1.

Srotiza fim sğublena,
 Ah revno fe m' godi!
 Sa vfelej fim falena
 Pomagat men' vezh ni,
 K' neifim pamet ymela
 V' mladost moy poprei,
 Tu meni fhkodje sdei
 Nu m' bo fhkodval vfelei,
 Tu ne bom vezh dobila,
 Kar je prefhlu naprei.

2.

Lepota je sginila
 S' ktiro fem jest poprei
 Shlahtnu zirana bila,
 Prefhla je s' mene sdei:
 Moje erdezhe liza
 So ble gladke, volne
 So sgreblene, blede,
 Oje, oje, blede!
 Falila fem frotiza
 Vfelei bo męn' gorje!

3.

Kravhaft lafe fo bili
 Farbe koftainove,
 Lepoto fo sğubili
 Smeřhan' fo s' fimmi vfe,
 Moje rozhize bele
 So ble volne mehke,
 Kotainze jamize
 So fe gor delale,
 Te fo vfe ozhernęje,
 So sgerblene terde.

4.

She bol hitru povędat,
 Sdej obřtoym lętu,
 Se vam zel' nizh ne legat:
 Prefhlu je vfe lępu.
 Nei b' bla f'pota sginila
 Kub' bla imela mosha,
 Mosha m'gar krulovga!
 Al' hudga al dobriga,
 Oje, oje, mosha!
 Neifim dobila ga.

5.

V' mladosti fim lubila
 Vezh fantu, k'tir' fo otli
 Deb fe bla s' nym' moshila,
 Al nei blu pameti;
 Srezha me je yfkala
 Dobila b' bla mosha,
 Dobila bi ga bla,
 Lohka, lohka, lohka!
 Al pamet neifim imela,
 Vezh nyh neifim hotla:

6.

Enga neifim hotela
 K' me je prevexh lubil —
 Drug'ga neifim hotela
 K' je enmal' vuhernik bil,
 Trety nei snal plefati,
 Zhetert nei tel kvartati,
 Ta peti nei rad pil,
 Ta fhest' je meihin bil,
 Inu taku nyh vezh,
 Sdei nei nobenga vezh!

7.

Aku fim enga vidla
 Ktir je kei leipři bil,
 Ked ta k' fim ga lubila,
 Sim otla deb' moy bil,
 Vezhkrat fim fe puřtita
 Sapelat od ozhy,
 Sapelat od ozhy,
 Oje, oje, ozhy!
 Al tega neifim vędla
 Kar fe men sdei godi:

8.

Lubesen mene täre,
 Lubesen me mori,
 Kir jest vidim na päre,
 Skupei druge ludi,
 Jest fim pak fastaręla
 Sim ratała presręla,
 Minilu me je vfe
 Gorka lubesen ne
 Kar je lępü pa vfe.

¹⁾ Knobljeve pesmi stran 28. in dalje.

9.

Ah debi li Herodefh
 Mojga vmoril ne bil,
 Med otrozih nedolsbnih
 Debi konzhan ne bil,
 Bi hotla bit vefela,
 En' vupanje b' ymela
 En' merslu vupanje,
 Oje, je, vupanje!
 Al strah me jc, de she
 Moj lubi vmorjen je.

10.

Zhe vendar nei Herodefh
 Mojga lubga vmoril,
 Taku falil ne bodefh
 Kdur bofh mene dobil:
 Sim she mlada diviza,
 Neimam she dofti lejt,
 Ne vezh ked sheftdeset
 Le sheftdeset jen pet,
 Kdur zhe mene dobit
 Nesmei dvejt lejt star bit.

11.

Letu moje sgodifhe
 Nei k' enmu navku bo
 Sa vse mlade deklizhe
 Ktira v' lejtah zvedo,
 Deb ne ble sapelane
 Pogledcite sdei name,
 Jen spremifhujte vse
 Tu terplenje moje,
 Sposnajte kai terpi
 Ktira fama leshí.

12.

Deklizhi pofhlufhajte!
 V' fantah f' ne sbireite,
 Roke ym rade dajte
 De ne saftaraste!
 Kir hujfhga nei na sveiti,
 Ked tu, mosha ne imeti,
 Jest neimam ga, oje!
 Lubesen pezhe, shgq!
 Mogozhe nei letú
 Deb v' pekli hujfhi blú.

(Konec prihodnjí.)

Slovenci v starem deželtnem gledališču.

Spisal A. Trstenjak

(Konec.)

Za gledališko dôbo 1871./72. je prepustil deželni odbor gledališče vsak mesec štirikrat za slovenske predstave, in sicer dve nedelji ali dva praznika in dva delavnika. Pravico dneve določevati si je pridržal sam. Ker Dramatično društvo ni dobilo ónih 13 lož gledališkega zaklada, prosilo je, naj se mu prepustita vsaj óni dve loži, kateri ima vsak gledališki podjetnik. Društvo ni dobilo niti teh lož! Tega leta (1871./72.) je priredilo društvo 32 predstav.

Šesto leto svojega obstoja, t. j. za dôbo 1872./73., imelo je Dramatično društvo deželne podpore 2400 gld. in je prosilo igrati šestkrat na mesec, toda deželni odbor mu je dovolil igrati le štiri-

Pavel Knobelj, slovenski pisatelj in skladatelj.

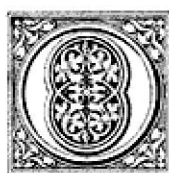
Predavanje v slovanski čitalnici v Trstu dne 23. malega travna 1892. leta.

Spisal Gr. Jereb.

III.

Knobeljeve cerkvene pesmi.

(Konec.)

menil sem že, da so bile Knobeljeve slovenske cerkvene pesmi in jedna latinska maša: »Missa simplex« med tomajsko ostalino. Latinska maša je pisana na navaden notni popir na štirih stranéh, ki ni s slovenskimi pesmimi v nikaki zvezi. Rokopis šteje sedaj še 17 listov, sešitih v jeden snopič, ki so od različnega popirja in bržkone tudi iz raznih dôb. Razven jedne pesmi, katera je vpisana pozneje, pisane so vse ostale s Knobeljevo roko, zakaj pisava je istovetna z óno v vložnem zapisniku ali z drugimi že navedenimi poročili.

Vpraša se, ali so vse te pesmi tudi Knobeljeve. Primerjal sem rokopis Redeskinijevi zbirki¹⁾ iz leta 1775. in óni iz leta 1800²⁾, toda zasledil nisem nobene podobne pesmi. Čitali smo zapisnik Knobeljevih knjig, a tam ni druge slovenske knjige nego Kopitarjeva slovnica, in še ta je prav za prav nemška.

Cerkveno petje, namreč takšno, kakor ga je zahteval tridentinski zbor leta 1562., bilo je v Knobeljevi dôbi zeló prepadlo, bodisi kar se tiče tekstov ali umetnostne cene napevov. »Znano pa je, da je slovensko ljudstvo rado imelo petje, kakor ga še dandanes rado ima. Petje tedaj so hoteli imeti pri službi božji, pesmij za cerkev pa je bilo prav malo število. Orgljavci in pevci bi radi ustregli ljudstvu, ker pa je manjkalo primernih napevov, so si pomagali sami, kolikor so najbolj znali.«³⁾ »V začetku sedanjega stoletja ustanovilo se je največ šol po Slovenskem. Kot učitelji so bili nameščeni zvečine cerkovniki-orgljavci. Kot taki gojili so vzlasti cerkveno petje. Pesmij sicer neso mnogo imeli, pa kedor jih ni imel, ta si jih je sam nakoval.« Dà, tudi Knobelj je sam koval pesmi, katere so mnogo boljše od nekaterih Redeskinijevih. Možno je sicer, da jih je prepisal, vender kakor se je

¹⁾ Šafařík, str. 79. ²⁾ Ta izdava ni dosedaj nikjer navedena, a ima jo moj prijatelj D. M. v Barkovljah.

³⁾ Från Rakuša „Slovensko petje v preteklih dobah.“ Ljubljana 1890, str. 37. in 38.

izrekla o njem verodostojna priča, pokojni Anton Hrovatin, verjetno je, da so njegove. V tem mnenji me utrjuje tudi to, da je v vseh pesmih jednak notranji ustroj, kar bi nikakor ne moglo biti, da jih je Knobelj prepisal. In napósled, česar tudi ni prezreti, ima šesta pesem letnico 1830., ker je bila bržkone za to priliko zložena in je gotovo tudi pesnikovo poslednje delo. Da se čitatelji sami uverijo in primerjajo, postavim sém naslove vseh pesmij, dve v popolnoma neizpremenjenem prepisu, jedno, in sicer prvo, tudi z notami:

1. Zahvala za letno, z napevom; 2. Sveti Ožbald kralj angleški, brez napeva; 3. Na dan sv. Ožbalda, brez napeva; 4. Sveti Jožef, brez napeva; 5. Svečenca, brez napeva; 6. Na prošnjo nedelo 1830., brez napeva; 7. Svet Peter v ketinah, z napevom; Sveti Lorenc, z napevom; 9. Pri tej pesmi bi moralo biti šestnajst odstavkov, pa je le zadnjih sedem. Iz ostalih odstavkov se ne dá določiti, kateremu svetcu je namenjena, brez napeva; 10. Sveti Tiln, z napevom; 11. Sveti Mihael, z napevom.

Med devetim in desetim listom nedostaje jednega, zakaj naslednja pesem se pričinja stoprav s petim odstavkom. Iz ostalih odstavkov se ne dá določiti, kateremu svetcu je namenjena.

12. Sveti Jakob, z napevom; 13. Na dan sv. Jakoba apostola, brez napeva. Tù je zopet jeden list iztrgan iz neke Marijine pesmi, takó da sta ostala samó deveti in deseti odstavek, z napevom; 14. Velki Šmarn, brez napeva; 15. O sveti Just! (druga), brez napeva; 16. Sveti Justus, brez napeva; 17. Sveti Anton abbas, z napevom; 18. Svet Lenart (druga), z napevom; 19. Od Svetiga Leonarda, brez napeva; 20. Prošnja za dobro letno, z napevom; 21. Sveti Križ, z napevom; 22. Prerok Elias, z napevom.

Ker se ni o Knoblji glasbeniku doslej znalo ničesar, utegnejo njega cerkvene pesmi zanimati naše glasbenike. Zató navedem tù besede in napev prve pesmi:

Sahvala za letno.

1.

Dobrotliv nebefški Ozhe!
Per tebi je vse mogozhe,
Vše stvarí ikerbau redífh,
Pofebnu sa naf skerbífh.

Chor:

Bod' sahvalen trojni Bog,
Ozhe, Sin nu sveti Duh,
Ozha nafh!
Sa vle gnade, k' nam jih dafh.

2.

Dafh nam pamet, mozh in sdravje,
De vřak fvoje del' oprauje;
Shegnafh nam shitnu polé,
Drevje, terte, de rodé. —

3.

V' zhař pokashe tu in unu,
De bo rodovitu, polnu,
Al pregreha vse vmori,
De se grešnik pokori. —

4.

Vunder zbudnu vŕe regirafh,,
 Tukaj vŕamefh, tam pogmirafh;
 Zhe naf danaf pokorifh,
 Jutri shé nas prefkerbifh. —

5.

Zhe nam fufha, mozha shuga,
 Ali bolésni nadloga;
 In'te sgrevan' profimo,
 Gnade domu nofimo. —

6.

Zhe fmo v' grehe sakovani,
 K' tebi s' grevanmi fofsami
 Sdihnemo, nam odpuftifh,
 In oblubifh paradifh.

7.

Shegnej Ozha! kar prejmemo
 S' tvojih rok, de v'mir vshijemo,
 Daj nam tukaj brumni bit,
 Enkrat k' teb' v' nebefa pridt. —

Solo

Do - bro - tliv ne-befh-ki o - zhe, Per te - bi je vŕse mo -

go - zhe, Vŕe ftva - ri fkerb-nu re - difh, Po - feb -

Chor

nu za naf fker-bifh. Bod' sa-hva-len troj - ni Bog,

O - zha Sin nu fve - ti Duh, O - zha nafh!

Sa vŕe gna - de, k' nam jih dafh!

»Vse Knobljeve pesmi so uglašene po istem sistemu, in sicer na jeden glas. Ker so pa gotovo slovenski skladatelji ónega časa uglašali pesmi umetno, to je dvoglasno, triglasno ali čveteroglasno, bil bi jih Knobelj prepisal, ako bi ne bile popolnoma njegova svojina, kakor je tudi prepisal umetno uglašeno latinsko mašo »missa simplex«. Povod temu mnenju mi daje prispodabljanje dveh pesmij, izmed katerih je jedna cerkvena, druga posvetna. Pri obeh je nekaj jednakega, kar je Knobelj sósebno ljubil, namreč »solo« in »tutti«. Dasi ni ohranjen napev rečene posvetne pesmi (ki je bila izvestno uglašena, in sicer po Knoblji samem, zakaj v ónem kraji, kakor sem pozvédel, ni bilo nobenega glasbeno izobraženega možá in tudi on ni imel pra-

vega prijatelja glasbenika) trdim, da je le Knobelj skladatelj omenjene pesmi. Ako bi namreč rečena pesem ne bila uglašena, ne bi imela pravega pomena. Knobelj je bil pesnik in skladatelj zajedno; ne trdim, da pristen skladatelj, vendar je imel, kakor dokazuje navedena pesem, zmožnost in nadarjenost skladateljsko.«¹⁾

Da se naš pokojni kraški učitelj vsaj nekoliko opere pred sodnim stolom naših književnikov, bodi tukaj ponatisnjena njega poslednja pesem iz leta 1830.

Na profhno Nedelo 1830.

1.

O prelub' nebeski Ozhe!
Na kolénih pred tabo
Glej otroke klezhejozhe,
S' nadlogam' obdan' tako;
De od shaloft ferzé poka,
Solsé jih salivajo,
Ta sdihuje, drugi joka,
Eden drusga milvajo.

2.

Shivesha povfod smankuje,
Vbogi fo od vrat do vrat;
Mati vfmilena sdihuje,
Kér jim nima kaj dajat;
Nekter vboshiz komaj lási,
Sob ne more vezh saktit,
Bere fe mu na obrasi,
De mu je sa konz sturit.

3.

Sofed fe fofeda vitratli,
V' póti frezhat fe bojé,
Snanzi, shlahta, zlo ti nafhi,
Tirjajo fvoje dolgé;
Sledni jifhe, vfakmu manka,
Maloktéri dabi kaj;
Ni bla fhé nadloga taka
Dofiti lejt, kakerfhna sdaj.

4.

Vfe leto, Ozhe nebeski!
Smo fi s' grehi saflushil';
Persané' flaboft zhlovefki,
Saj ne homo vezh grethil';
Daj nam tu fedanje lejtu
Sveti shegen na polé,
Gmiraj slabo, redko shétu,
Dopolni nafhe shelé.

5.

Ozhe, vfmil' fe zhes naf, vfmili,
Profmo te v' ponishnofti,
Ne sapufti naf v' ti sili;
Ozhe vezhne milofti!
V' tvojiga Sina imenu
Vupamo posheguan' bit,
Tukaj frezhnu shveti, inu
Po smerti v' nebesa pridt.

¹⁾ Ta ocena je iz peresa g. *Vekoslava Furlanija*, na čegar prijaznosti se mu tu javno zahvaljujem.

